

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Πράσινη Υποδομή (ΠΥ) – Ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ευρώπης»

[COM(2013) 249 final]

(2014/C 67/31)

Εισηγητής: ο κ. **Adalbert KIENLE**

Στις 3 Ιουλίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Πράσινη Υποδομή (ΠΥ) — Ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ευρώπης.

COM(2013) 249 final.

Το ειδικευμένο τμήμα "Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον", στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Οκτωβρίου 2013.

Κατά την 493η σύνοδο ολομέλειας, της 16ης και 17ης Οκτωβρίου 2013 (συνεδρίαση της 16ης Οκτωβρίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 134 ψήφους υπέρ και 4 αποχές.

1. Συμπεράσματα και Συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την Πράσινη Υποδομή (ΠΥ), καθώς και την πρόθεσή της να ενισχύσει έργα στον τομέα των ΠΥ μέσω μιας δέσμης μέτρων.

1.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να αξιοποιηθούν οι εμπειρίες που θα αποκτηθούν κατά την υλοποίηση της δέσμης μέτρων, ώστε τα μέτρα αυτά να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσω της στρατηγικής για ΠΥ που έχει ανακοινωθεί στα πλαίσια της Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα 2020.

1.3 Η ΕΟΚΕ στηρίζει το στόχο να συνδεθεί το οικολογικό με το οικονομικό όφελος μέσω έργων για ΠΥ. Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί μία υποδομή που να περιέχει φυσικές, ημιφυσικές, εκμεταλλεύσιμες ή αστικές δομές τοπίου που θα συμβάλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλων πτυχών του περιβάλλοντος ενώ θα προσφέρει λιγότερο δαπανηρές και αειφόρες υπηρεσίες στην κοινωνία. Σε αντίθεση με το πρόγραμμα Natura 2000, η προαγωγή των ΠΥ δεν είναι δημιουργία πρόσθετου δικτύου προστασίας της φύσης, πέρα από το δίκτυο Natura 2000.

1.4 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι την κύρια ευθύνη για τα έργα ΠΥ φέρουν τα κράτη μέλη και ειδικότερα οι φορείς του περιφερειακού και του τοπικού σχεδιασμού. Η ΕΕ αναλαμβάνει κατά την προαγωγή των ΠΥ κυρίως υποστηρικτικό ρόλο. Η έννοια της ΠΥ θα πρέπει να ενταχθεί με ουσιαστικό τρόπο ιδιαίτερα σε πολιτικές για τη γεωργία και τη δασοκομία, την προστασία της φύσης, τα ύδατα, τη θάλασσα και την αλιεία, την περιφερειακή πολιτική και την πολιτική συνοχής, την πολεοδομία, την πολιτική για το κλίμα, τις μεταφορές, την ενέργεια, την πολιτική προστασία και τη χρήση της γης, αλλά και στα αντίστοιχα μέσα χρηματοδότησης της ΕΕ.

1.5 Όταν πρόκειται για έργα ΠΥ ευρωπαϊκής εμβέλειας, θα πρέπει η ΕΕ να αναλάβει την πλήρη ευθύνη. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρόταση να δημιουργηθεί, κατ' αναλογία προς τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και Ενέργειας (ΔΕΔ-Ε), και ένα ΔΕΔ-ΠΥ για τη χρηματοδότηση πράσινων υποδομών με έναν κατάλογο χαρτογραφημένων σχεδίων που να συνδέονται με τις δαπάνες των Διαρθρωτικών Ταμείων.

1.6 Όσον αφορά τα έργα ΠΥ σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, βασικοί παράγοντες είναι οι φορείς περιφερειακού και τοπικού προγραμματισμού, οι πόλεις και οι δήμοι, οι φορείς έργων υποδομών, -όπως το οδικό δίκτυο, ο σιδηρόδρομος, υδραυλικά και λιμενικά έργα, αντιπλημμυρικά έργα-, γεωργοί και δασοκόμοι, επιχειρήσεις και κατασκευαστικές εταιρείες, οργανώσεις προστασίας του περιβάλλοντος και συνδικαλιστικές οργανώσεις. Είναι απαραίτητο να υποστηριχθούν αυτοί οι φορείς, καθώς η επιτυχία των έργων ΠΥ θα εξαρτηθεί από τον βαθμό στον οποίο τα σχετικά έργα έχουν σχεδιαστεί, υιοθετηθεί και στηρίζονται από τους τοπικούς και τους περιφερειακούς παράγοντες.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απολύτως απαραίτητο να δοθεί σαφής μεγαλύτερη σημασία στην έγκαιρη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών σε έργα ΠΥ, από αυτήν που δίνεται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής. Οι συμμετοχικές διαδικασίες προγραμματισμού με έγκαιρη συμμετοχή των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών έχουν καίρια σημασία.

1.8 Συγχρόνως πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι έργα ΠΥ μπορεί να προκαλέσουν σύγκρουση νόμιμων συμφερόντων μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων και ότι, επομένως, θα πρέπει να προβλεφθούν κατάλληλοι μηχανισμοί για την επίλυση διαφορών, την αντιστάθμιση συμφερόντων και την βελτίωση του έργου. Με έναν σωστό χειρισμό, οι ΠΥ θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην

άμβλυνση ή ακόμη και στην εξάλειψη των παραδοσιακών συγκρούσεων που προκύπτουν στον τομέα της προστασίας της φύσης μεταξύ προστασίας και οφέλους. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει να δημιουργηθούν επαρκή κίνητρα για την κινητοποίηση των απαραίτητων ιδιωτικών επενδύσεων.

2. Εισαγωγή

2.1 Η διατήρηση και η αποκατάσταση της βιοποικιλότητας είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία των ανθρώπων, την οικονομική άνθηση και για την ύπαρξη ανθρώπινων συνθηκών διαβίωσης, λόγω της εγγενούς αξίας της, καθώς και λόγω των υπηρεσιών που προσφέρει ως φυσικό κεφάλαιο. Για τον λόγο αυτόν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στη στρατηγική της για τη βιοποικιλότητα για το έτος 2010, είχε θέσει ως στόχο να αναχαιτίσει έως το 2020 ⁽¹⁾ την απώλεια βιοποικιλότητας και την επιδείνωση των υπηρεσιών οικοσυστήματος στην ΕΕ και να αποκαταστήσει, στο μέτρο του δυνατού, της ζημιές αυτές. Βασικός στόχος μίας ευρωπαϊκής στρατηγικής ΠΥ, είναι η προαγωγή πράσινων υποδομών.

2.2 Η ανακοίνωση που υιοθέτησε η Επιτροπή στις 6 Μαΐου 2013 με τίτλο "Πράσινη Υποδομή (ΠΥ) — Ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ευρώπης" περιέχει τις εξής προτεραιότητες:

- Προαγωγή των ΠΥ σε σημαντικούς πολιτικούς τομείς όπως η γεωργία και η δασοκομία, η προστασία της φύσης, η πολιτική για τα ύδατα, τη θάλασσα και την αλιεία, η περιφερειακή πολιτική και η πολιτική συνοχής, η πολιτική για το κλίμα, τις μεταφορές, την ενέργεια, η πολιτική προστασία και η πολιτική για τη χρήση της γης, μέσω της δημοσίευσης κατευθυντήριων γραμμών για την συνεκτίμηση της έννοιας της ΠΥ κατά την υλοποίηση αυτών των πολιτικών κατά την περίοδο 2014-2020
- Βελτίωση της έρευνας σχετικά με την ΠΥ, των δεδομένων και της γνωστικής βάσης και προαγωγή καινοτόμων τεχνολογιών
- Βελτίωση της πρόσβασης σε πόρους χρηματοδότησης πράσινων έργων υποδομής – έως το 2014 δημιουργία ειδικού μέσου διευκόλυνσης της ΕΕ για τη στήριξη πράσινων έργων υποδομής από κοινού με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
- Ενίσχυση πράσινων έργων υποδομής σε επίπεδο ΕΕ - έως το τέλος 2015 αξιολόγηση από την Επιτροπή της εξέλιξης ενός δικτύου έργων πράσινη υποδομής ενωσιακής εμβέλειας, μέσω μιας πρωτοβουλίας TEN-ΠΥ της Επιτροπής.

2.3 Στη γνωμοδότησή της σχετικά με τη στρατηγική για την βιοποικιλότητα της 26ης Οκτωβρίου 2011 ⁽²⁾, η ΕΟΚΕ επιδοκίμασε καταρχήν τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα αλλά είχε επικρίνει την ελλιπή ανάλυση των αιτιών για τις οποίες δεν επιτεύχθηκαν οι στόχοι. Είχε επισημάνει ότι η ουσιαστική υλοποίησή τους δυσχεραίνεται από την έλλειψη πολιτικής βούλησης των κρατών μελών.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Ιδιαίτερα παραστατικός είναι ο ορισμός που δίνει ο David Rose στο "Green Infrastructure A Landscape Approach": "Ως πράσινη υποδομή χαρακτηρίζονται τα στοιχεία που συνδέουν το

φυσικό με το δομημένο περιβάλλον και καθιστούν τη ζωή στις πόλεις πιο ανεκτή ·· αυτά μπορεί να είναι πάρκα, μονοπάτια, πράσινες σκεπές αλλά και δεντροστοιχίες στους δρόμους και δεντροφυτεμένες περιοχές στις πόλεις. Σε επίπεδο περιφέρειας, η πράσινη υποδομή περιλαμβάνει το δίκτυο πρασίνου, τους πράσινους χώρους, πράσινους δρόμους, εκτάσεις εκμετάλλευσης (δασικής ή γεωργικής) καθώς και άλλα στοιχεία που προσφέρουν πολυάριθμα οφέλη για την υγεία και την ευεξία των πολιτών και ωφελούν τα οικοσυστήματα".

3.2 Παραδείγματα για ΠΥ είναι τα εξής:

- Η δημιουργία ή η διατήρηση φυσικών εκτάσεων υπερχείλισης: ενώ ένα φράγμα προστατεύει μόνον από πλημμύρες, οι εκτάσεις υπερχείλισης επιπλέον φιλτράρουν το νερό, σταθεροποιούν τον υδροφόρο ορίζοντα, προσφέρουν δυνατότητες αναψυχής, δεσμεύουν το διοξείδιο του άνθρακα, προσφέρουν χρήσιμη ξυλεία και συμβάλλουν στη διασύνδεση ενδιαιτημάτων.
- Τα δάση, που περιέχουν ένα ιδανικό μείγμα ειδών, ηλικιών και διαρθρώσεων, απορροφούν μεγάλες ποσότητες νερού, προστατεύουν το έδαφος, συμβάλλουν στην αποφυγή πλημμυρών και κατολισθήσεων, ή περιορίζουν τις επιπτώσεις τους.
- Οι ΠΥ ως αναπόσπαστο μέρος της ανάπτυξης κατοικημένων περιοχών: σωστά διαμορφωμένα πάρκα, δεντροστοιχίες, μονοπάτια για πεζοπορίες, πράσινες σκεπές και πράσινοι τοίχοι συνιστούν μία αποτελεσματική ως προς το κόστος βελτίωσης του κλίματος στις πόλεις, αναβαθμίζοντας γενικά την ποιότητα ζωής σε αυτές. Επιπλέον συμβάλλουν στη βιοποικιλότητα και στην καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.

3.3 Το 82 % της επικράτειας της ΕΕ βρίσκεται εκτός του δικτύου Natura 2000. Είναι, συνεπώς, προφανές ότι η διατήρηση και η αποκατάσταση της βιολογικής ποικιλομορφίας μέσω της προαγωγής πράσινων υποδομών και σε περιοχές εκτός Natura 2000, είναι απολύτως απαραίτητη τόσο για την λειτουργικότητα του δικτύου προστατευμένων περιοχών όσο και για την προσφορά οικονομικών υπηρεσιών γενικότερα. Σε αντίθεση με το πρόγραμμα Natura 2000, η προαγωγή των ΠΥ δεν συνιστά νομικό μέσο. Συνεπώς δεν μπορεί να υποκαταστήσει την υλοποίησή του Natura 2000 αλλά το συμπληρώνει με μία ακόμη συνιστώσα. Από την άλλη πλευρά, στόχος της πρωτοβουλίας για τις ΠΥ δεν είναι η δημιουργία πρόσθετου δικτύου προστασίας της φύσης, πέρα από το δίκτυο Natura 2000. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αξιοποιηθεί η πρωτοβουλία για τις ΠΥ κυρίως για να ενθαρρυνθεί η συνεταιριστική προστασία της φύσης και του περιβάλλοντος και να προαχθεί αισθητά σε όλα τα κράτη μέλη.

3.4 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι επείγοντως απαραίτητο να συμμετάσχει εγκαίρως και δραστήρια η κοινωνία των πολιτών σε σχέδια ΠΥ, όπως προβλέπεται και στη συμφωνία του Aarhus για τη συμμετοχή των πολιτών σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Πολυάριθμα παραδείγματα αποδεικνύουν το βαθμό στον οποίο η επιτυχία σχεδίων εξαρτάται από την αποδοχή ή την απόρριψη εκ μέρους της κοινωνίας των πολιτών. Για τους λόγους αυτούς, κρίνεται σκόπιμο να περιληφθεί στην στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μία σαφέστερη αναφορά στην ανιούσα προσέγγιση καθώς και στην ανάπτυξη συμπράξεων μεταξύ παραγόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης, των φορέων έργων υποδομής, της οικονομίας και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, της γεωργίας και της δασοκομίας, της διαχείρισης υδάτων και της προστασίας των ακτών, καθώς και ΜΚΟ για την προστασία του περιβάλλοντος.

⁽¹⁾ COM(2011) 244 final

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020», ΕΕ C 24 της 28.1.2012 σ.111-116

3.5 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με λύπη ότι η ανακοίνωση της Επιτροπής για την ΠΥ, δεν συνιστά τη στρατηγική για τις ΠΥ, που είχε ανακοινωθεί στη στρατηγική για την βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020. Επιδοκιμάζει, ωστόσο, τις δράσεις που περιλαμβάνει η ανακοίνωση ως βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση. Οι εμπειρίες που θα αποκτηθούν κατά την υλοποίηση αυτών των μέτρων, θα πρέπει να αξιοποιηθούν για την περαιτέρω εξέλιξη τους σε στρατηγική για τις ΠΥ.

3.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να τεθούν κατά την υλοποίηση των ΠΥ ακόμη περισσότερες προτεραιότητες από αυτές που τίθενται στην ανακοίνωση. Όπως και στη στρατηγική για την βιοποικιλότητα, και στην ανακοίνωση δεν υπάρχει μία σαφής ανάλυση των αιτιών που εμποδίζουν την ικανοποιητική υλοποίηση της πράσινης υποδομής. Η έλλειψη πολιτικής βούλησης σε ορισμένα κράτη μέλη όσον αφορά την υλοποίηση των σχεδίων αυτών δεν αντιμετωπίζεται μόνον με τις προβλεπόμενες τεχνικές κατευθυντήριες γραμμές και τη βελτίωση των διαθέσιμων πληροφοριών και της γνωστικής βάσης. Προϋπόθεση για μία αποτελεσματική στρατηγική ΠΥ, είναι, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η ανελλιπής παρακολούθηση, κριτική ανάλυση των μέτρων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη και ενδεχομένως εύστοχα εκ των υστέρων μέτρα για την ενίσχυση ορισμένων κρατών μελών ή περιφερειών που παρουσιάζουν σαφή ελλείμματα.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Ο ρόλος της ΕΕ κατά την προώθηση των ΠΟΥ

4.1.1 Την κύρια ευθύνη για τα έργα ΠΥ φέρουν τα κράτη μέλη, και ειδικότερα οι φορείς του περιφερειακού και του τοπικού σχεδιασμού. Η ΕΕ αναλαμβάνει κατά την προαγωγή των ΠΥ κυρίως υποστηρικτικό ρόλο, μέσω της ευρείας διάδοσης της έννοιας της ΠΥ, καθώς και, όπως προβλέπεται και στην ανακοίνωση της Επιτροπής, με την παροχή κατάλληλων και εύκολα προσπελάσιμων βάσεων πληροφοριών και γνώσεων. Επιπλέον, τα μέσα χρηματοδότησης που διαθέτει η ΕΕ, επηρεάζουν καθοριστικά τον περιφερειακό και τοπικό προγραμματισμό και συνεπώς, η συμπερίληψη της έννοιας των ΠΥ σε αυτά τα μέσα χρηματοδότησης πρέπει να έχει απόλυτη προτεραιότητα.

4.1.2 Ωστόσο, την άμεση ευθύνη για τα έργα ΠΥ ενωσιακής εμβέλειας, θα πρέπει να φέρει η ΕΕ. Συνήθως τέτοια έργα αφορούν τοπία που καλύπτουν διάφορα κράτη μέλη, όπως οροσειρές, ποτάμια ή δάση. Ως επιτυχημένο παράδειγμα αναφέρει η ανακοίνωση την ευρωπαϊκή «πράσινη ζώνη». Ιδιαίτερη προσοχή αξίζουν επίσης και οι κοιλάδες ποταμών που διέρχονται από περισσότερες χώρες ως βάση μιας ευρωπαϊκής ΠΥ. Ειδικά στην περίπτωση ποταμών όπως ο Δούναβης και ο Έλβας, που προκάλεσαν και εφέτος σημαντικές πλημμύρες, μπορεί να επιτευχθεί αισθητή βελτίωση των αντιπλημμυρικών μέτρων χάρη στα έργα ΠΥ, που συγχρόνως συμβάλλουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας σε υδάτινες ζώνες ενωσιακής σημασίας και στην ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και του τουρισμού σε αυτές τις ζώνες.

4.1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ενίσχυση ενός ευρωπαϊκού δικτύου έργων ΠΥ ενωσιακής εμβέλειας με στρατηγικό σχεδιασμό, με έναν κατάλογο χαρτογραφημένων σχεδίων. Το μέτρο αυτό θα πρέπει να ενταχθεί σε μία πρωτοβουλία ΔΕΔ-ΠΥ, και να έχει παρόμοια βαρύτητα με τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για τις υποδομές στον τομέα των μεταφορών, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών.

4.2 Προετοιμασία του σχεδιασμού των ΠΥ

Βασική αιτία της ανεπαρκούς προετοιμασίας και προαγωγής των ΠΥ είναι, κατά την ΕΟΚΕ, η ελλιπής γνώση σχετικά με την έννοια των

ΠΥ και των πρακτικών πλεονεκτημάτων, καθώς και των πιθανών πλεονεκτημάτων που προσφέρουν ως προς το κόστος. Δικαίως η Επιτροπή θέτει ως στόχο να ευαισθητοποιήσει περισσότερο τους σημαντικούς ενδιαφερόμενους φορείς για τις ΠΥ, να ενισχύσει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με αποτελεσματικές πρακτικές και να βελτιώσει τη γνωστική βάση σχετικά με τις ΠΥ. Για τον σκοπό αυτόν προσφέρονται ιδιαίτερα τα κοινωνικά δίκτυα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι βασική προϋπόθεση για την προσέγγιση της κοινής γνώμης είναι η χρήση ενός παραστατικού και κατανοητού για τους πολίτες ορισμού των ΠΥ. Ο ορισμός που χρησιμοποιεί η Επιτροπή δεν πληροί αυτή την προϋπόθεση ⁽³⁾.

4.3 Συνεκτίμηση της ειδικής κατάστασης στα επιμέρους κράτη μέλη.

4.3.1 Η κατάσταση όσον αφορά τις φυσικές, ημιφυσικές ή αστικές εκτάσεις είναι διαφορετική σε κάθε κράτος μέλος. Ενώ σε ορισμένες πυκνοκατοικημένες περιοχές και πόλεις το ποσοστό κάλυψης των εκτάσεων με «γκρίζα υποδομή» είναι εξαιρετικά μεγάλο, άλλες περιοχές διαθέτουν μεγάλες φυσικές εκτάσεις. Όσον αφορά τα μέτρα της ΕΕ για την προαγωγή ΠΥ, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των περιοχών όπου ο στόχος είναι η δημιουργία νέας ΠΥ και άλλων περιοχών όπου προτεραιότητα έχει μάλλον η διατήρηση και η φροντίδα του φυσικού τοπίου.

4.4 Η συμπερίληψη καιρίων πολιτικών και τα μέσα χρηματοδότησής τους

4.4.1 Πολύ ορδή στην ανακοίνωση δίνεται απόλυτη προτεραιότητα στην ουσιαστική συμπερίληψη πτυχών ΠΥ σε ένα ευρύ φάσμα πολιτικών.

4.4.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την επεξεργασία τεχνικών κατευθυντήριων γραμμών με βασικά κριτήρια και όρους για την συμπερίληψη πτυχών των ΠΥ στην περιφερειακή πολιτική και στην πολιτική συνοχής, στην πολιτική για το κλίμα και το περιβάλλον, την υγεία και τους καταναλωτές και στην Κοινή Γεωργική Πολιτική, καθώς και των σχετικών μέσων χρηματοδότησης. Οι κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να δημοσιευτούν το συντομότερο δυνατό, ώστε τα κράτη μέλη που ήδη επεξεργάζονται τα επιχειρησιακά σχέδια να μπορούν να τις αξιοποιήσουν κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020.

4.4.3 Οι ΠΥ χρειάζονται εκτός από τις δημόσιες, και ιδιωτικές επενδύσεις. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι για τις ιδιωτικές επενδύσεις σε ΠΥ χρειάζονται επαρκή κίνητρα. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει επίσης το σχέδιο για τη δημιουργία ειδικού μέσου διευκόλυνσης της χρηματοδότησης της ΕΕ από κοινού με την ΕΤΕπ.

4.5 Ουσιαστική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στον περιφερειακό και τοπικό σχεδιασμό

4.5.1 Στην ανακοίνωση αναγνωρίζεται μεν η ανάγκη συμπερίληψης της ΠΥ στον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό και στον τοπικό προγραμματισμό. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει, ωστόσο, την έλλειψη συγκεκριμένων μέτρων στο σχέδιο δράσης. Ειδικά ο χωροταξικός προγραμματισμός, ο σχεδιασμός του τοπίου και η πολεοδομία σε

⁽³⁾ COM (2013)249final, σ.3

τοπικό επίπεδο έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην υλοποίηση της ΠΥ. Λόγω όμως της αρχής της επικουρικότητας, το ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να ασκήσει μόνο περιορισμένη επιρροή σε αυτόν τον τομέα.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ ζητεί να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη συμμετοχή των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, χωρίς την οποία τα σχέδια για ΠΥ δεν θα μπορούν να υλοποιηθούν ή θα αποτύχουν λόγω έλλειψης αποδοχής. Απαιτείται, επομένως, μια συμμετοχική διαδικασία προγραμματισμού στα πλαίσια της οποίας οι παράγοντες αυτοί θα μπορούν να αναλάβουν δραστήριο ρόλο στη διαμόρφωση των σχεδίων. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι αποφάσεις για την δημιουργία ΠΥ δεν προσφέρουν πάντα αμοιβαίο όφελος αλλά ότι κάποιοι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει σε ορισμένες περιπτώσεις να αποδεχτούν και μειονεκτήματα (για παράδειγμα, όταν η διατήρηση ΠΥ στις όχθες ποταμών ή λιμνών συνεπάγεται την απαγόρευση δόμησης). Είναι απαραίτητο να επισημανθούν σαφώς οι αντιφατικοί στόχοι που προκύπτουν από την σύγκρουση συμφερόντων ως προς τη χρήση (π.χ. παραγωγή τροφίμων, οικιστική διάρθρωση, διάρθρωση των υποδομών, σύνδεση βιοτόπων, βιοποικιλότητα) και να βρεθούν λύσεις.

4.6 Οι ΠΥ σε αστικές περιοχές

4.6.1 Η ΕΟΚΕ διακρίνει τεράστιες δυνατότητες υλοποίησης μέτρων για ΠΥ στις αστικές περιοχές. Οι ΠΥ προσφέρουν σε αυτές τις περιοχές πλεονεκτήματα για την υγεία, βελτιώνουν το κλίμα στις πόλεις, δημιουργούν θέσεις εργασίας και αυξάνουν την ελκυστικότητα των πόλεων. Είναι σημαντικό να βελτιωθεί η κατανόηση για τις λύσεις ΠΥ, ήδη από το σχολείο, ειδικά στις πόλεις, και να ενισχυθεί η δραστήρια συνεργασία της κοινωνίας των πολιτών. Κατά την ΕΟΚΕ, το έντονο ενδιαφέρον που διαπιστώνεται σήμερα για την κηρευτική και τη γεωργία στις πόλεις, συνιστά ένδειξη της προθυμίας των πολιτών να συμβάλλουν οι ίδιοι στην ανάπτυξη ολοκληρωμένων οικοσυστημάτων και να δοκιμάσουν νέες μορφές κοινωνικής συμβίωσης και συλλογικότητας.

4.7 Συμπεριληψη την γεωργία και στην ανάπτυξη της υπαίθρου

4.7.1 Η μορφή και η έκταση της συμπεριληψης ΠΥ στον τομέα αυτόν εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα αποτελέσματα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) και του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού προγραμματισμού της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020. Και για τους δύο τομείς έχουν επιτευχθεί πολιτικές. Η ΕΟΚΕ έχει ταχθεί επανειλημμένα υπέρ μιας πολυλειτουργικής γεωργίας καθώς και υπέρ ενός αποτελεσματικού συστήματος άμεσων πληρωμών. Όσον αφορά την επικείμενη αναθεώρηση της γεωργικής πολιτικής,

προκειμένου να επιτευχθεί ένας εντονότερος περιβαλλοντικός προσανατολισμός της ευρωπαϊκής γεωργίας, συνδέθηκε, μεταξύ άλλων, η χορήγηση άμεσων πληρωμών με την εκπλήρωση υψηλών περιβαλλοντικών προτύπων, καθώς και με τον χαρακτηρισμό εκτάσεων ως εκτάσεις οικολογικής προτεραιότητας. Η ΕΟΚΕ θα εξετάσει εμπειριστικά τις αποφάσεις για την μεταρρύθμιση της ΚΓΠ και θα τις αντιπαραβάλει με τις θέσεις της.

4.7.2 Η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης και ιδιαίτερα των γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων, θα επιτευχθούν περαιτέρω αποτελέσματα όσον αφορά την οικολογική συνδεσιμότητα. Η ΕΟΚΕ έχει συχνά επισημάνει ότι μεγάλο μέρος των αγροτών και των δασοκόμων ταυτίζουν τη δραστηριότητά τους με τη διατήρηση της φύσης και την προστασία των βιοτόπων. Πολλά πιλοτικά σχέδια καταδεικνύουν με εντυπωσιακό τρόπο ότι μπορεί να επιτευχθούν πολλά θετικά αποτελέσματα μέσω μιας ισότιμης συνεργασίας. Η ΕΟΚΕ προτείνει να συμπεριληφθούν στα σχέδια ΠΥ τόσο γεωργικές εκτάσεις τόσο εκτατικής όσο και εντατικής εκμετάλλευσης που καλλιεργούνται με αποδοτική χρήση των πόρων. Θα πρέπει να έχουν προτεραιότητα τα μέτρα που είναι απόλυτα συνδεδεμένα με την παραγωγή. Επίσης θα πρέπει να επιδιωχθεί η διερεύνηση του κοινωνικού και δημογραφικού δυναμικού των ΠΥ για την αγροτική ανάπτυξη.

4.8 Η σύνδεση των ΠΥ με άλλες πολιτικές

4.8.1 Η ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων και των ακτών θα πρέπει αξιοποιεί όσο το δυνατό αποτελεσματικότερα τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΠΥ ⁽⁴⁾.

4.8.2 Η επιδείνωση των οικοσυστημάτων στην ΕΕ οφείλεται κυρίως στην αυξανόμενη εκμετάλλευση, στον κατακερματισμό και στην εντατικότερη χρήση των εκτάσεων. Οι ΠΥ μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης. Σε αυτό θα μπορούσε να συμβάλει η εφαρμογή ενισχυμένων μέτρων μίας δραστηριότητας **πολιτικής** για την προστασία του **εδάφους** με στόχο τον περιορισμό της εκμετάλλευσης των εκτάσεων, καθώς και η θέσπιση νομοθετικών πράξεων ⁽⁵⁾.

4.8.3 Οι ΠΥ, συμβάλλουν, ιδιαίτερα μέσω της προστασίας φυσικών εδαφών, στη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα. Επομένως, η ύπαρξη λειτουργικών οικοσυστημάτων, αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία για την επίτευξη του γενικότερου στόχου της **πολιτικής** για την προστασία **του κλίματος**, που είναι ο προσανατολισμός της ευρωπαϊκής οικονομίας προς μία οικονομία με χαμηλές εκπομπές άνθρακα και προς την βιοοικονομία. Τα πολλαπλά οφέλη των ΠΥ θα πρέπει να λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη στις στρατηγικές των κρατών μελών για την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος.

Βρυξέλλες, 16 Οκτωβρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα τον «Θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών», (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα)

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «7^ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον» (σημείο 4.2.2.) ΕΕ C της 06/06/2013, σ.77-81